

Л. Р. Шпачук,
канд. філол. наук, доцент,
М. В. Вояк,
студентка педагогічного факультету,
Криворізький державний педагогічний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРАКТИКУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розкрито шляхи втілення інтерактивного навчання; висвітлено суть інтерактивного навчання, описано групи інтерактивних методів навчання.

В статье раскрыты пути внедрения интерактивного обучения; освещена суть интерактивного обучения; описано группы интерактивных методов обучения.

The ways of introduction of the interactive teaching are exposed in the article; essence of the interactive teaching is lighted up; the groups of interactive methods of teaching are described.

Постановка проблеми. Сучасний період розвитку суспільства, оновлення всіх сфер його соціального і духовного життя потребує якісно нового рівня освіти, який відповідав би міжнародним стандартам.

Сьогодні в освіті відчутний пріоритет загальнолюдських цінностей. Згідно з особистісно діяльнісним підходом до організації навчального процесу, в центрі якого знаходиться той, хто вчиться. Формування особистості і її становлення відбувається у процесі навчання, коли дотримуються певних умов: створення позитивного настрою для навчання; відчуття рівного серед рівних; забезпечення позитивної атмосфери в колективі для досягнення спільних цілей; усвідомлення особистістю цінності колективно зроблених умовиводів; можливість вільно висловлювати власну думку і слухати свого товариша; вчитель не є засобом «похвали і покарання», а другом, радником, старшим товаришем. Усім цим умовам відповідають інтерактивні технології, які відносять до інноваційних [3, с.5].

Аналіз наукових досліджень з проблеми дозволяє говорити, що термін «інтерактивний» прийшов до нас з англійської мови і має значення «взаємодіючий». Існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання. Ми схилиємось до визначення О. Пометун та Л. Пироженко: «Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов стійкої, активної взаємодії всіх учні» [4, с.9]

Інтерактивне навчання не є зовсім новим, тому що подібні підходи застосовувалися з давніх часів, а протягом короткого часу на початку радянської педагогіки були дуже поширеними в школі (лабораторне та бригадне навчання 20-х років).

Розробку інтерактивного навчання ми можемо знайти в працях В. Сухомлинського, вчителів-новаторів 70-80-х років (Ш. Амонашвілі,

В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкової та ін.). У Західній Європі та США групові форми навчальної діяльності активно розвивалися і вдосконалювалися. Наприкінці ХХ ст. інтерактивні технології набули поширення в теорії і практиці, де їх використовують при викладанні різних предметів від молодшого шкільного віку до старшого.

Мета статті полягає у розгляді шляхів впровадження інтерактивного навчання в практику початкової школи. Які ж сильні сторони інтерактивного навчання? Перш за все – підвищення ККД процесу засвоєння інформації. За даними американських учених, під час лекції учень засвоює всього лише 5 % матеріалу, під час читання – 10 %, роботи з відео/аудіоматеріалами – 20 %, під час демонстрації – 30 %, під час дискусії – 50 %, під час практики – 75 %, а коли учень навчав інших чи відразу застосовує знання – 90 %. Як бачимо, відносно пасивні методи навчання (коли учень лише засвоює та відтворює інформацію) мають на рівень (в 5-10 разів) нижчу ефективність, ніж активні та інтерактивні.

Виклад основного матеріалу. Під час інтерактивного навчання учень стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, він відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє її ефективності.

Завдяки ефекту новизни та оригінальності інтерактивних методів при правильній їх організації зростає зацікавленість до процесу навчання. На нашу думку, особлива цінність інтерактивного навчання в тому, що учні навчаються ефективній роботі в колективі. Це помічає кожен педагог-практик, коли відбувається підготовка до якогось позакласного заходу і починаються «цікаві» процеси в колективі: спочатку всі претендують на роль лідера, а коли доходить до реального продукування ідей і їх втілення в життя, клас стає пасивним і всі чекають на зовнішнє керівництво. У слабоорганізованому класі колектив спочатку пасивний, керівнику доводиться призначати лідера «згори», але обов'язково серед дітей знайдеться «непокірний». Тобто не відбувається нормального процесу розподілу ролей, взаємодії, прийняття рішень та їх виконання. Учні не здатні розподіляти ролі, оскільки не вміють, а не вміють тому, що їх не навчили співпрацювати. А саме ці навички будуть корисними і постійно застосовуваними в дорослому житті. При правильному, спланованому і систематичному застосуванні інтерактивних методів цю проблему можна розв'язати.

Як відомо, у шкільній освіті існує безліч методів навчання, різні типи уроків, які переслідують одну єдину мету – засвоєння знань учнями. Заохочувальним є впровадження нововведень та їхнє гармонійне введення у сталу структуру уроку.

Учень і вчитель є рівноправними суб'єктами навчання. Організація інтерактивного навчання припускає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, загальне рішення питань на підставі аналізу об-

ставин і ситуації. Зрозуміло, що структура інтерактивного уроку буде відрізнятися від структури звичайного уроку, це також вимагає професіоналізму і досвіду вчителя. Тому в структуру уроку включаються тільки елементи інтерактивної моделі навчання – інтерактивні технології, тобто включаються конкретні прийоми й методи, які дозволяють зробити урок незвичайним і більше насиченим і цікавим.

Інтерактивні технології навчання – це така організація процесу навчання, в якій учню неможливо не брати участь – в колективному, взаємодоповнюючому, заснованому на взаємодії всіх його учасників процесу навчального пізнання.

При колективному способі навчання досягається спільна діяльність заради досягнення загальних цілей. У дітей з'являється впевненість у собі, вони пишаються навчальними успіхами один одного. Колективне навчання може існувати не тільки в групах, але й у парах.

Інтерактивні технології навчання стимулюють пізнавальну діяльність і самостійність учнів. Ця модель реалізує спілкування в системі учень-вчитель, передбачає наявність творчих (часто домашніх) завдань як обов'язкових. Інтерактивна модель своєю метою ставить організацію комфортних умов навчання, при яких усі учні активно взаємодіють між собою. Інтерактивна творчість учителя й учня безмежна.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної, позитивної взаємодії всіх учнів. Відбувається колективне, групове, індивідуальне навчання, навчання у співпраці, коли вчитель і учні є рівноправними суб'єктами навчання. У результаті організації навчальної діяльності за таких умов у класі створюється атмосфера взаємодії, співробітництва, що дає змогу вчителю стати справжнім лідером дитячого колективу. Організація інтерактивного навчання передбачає використання дидактичних і рольових ігор, моделювання життєвих ситуацій, створення проблемної ситуації. Вирішення певних проблем відбувається переважно в груповій формі. Але не слід плутати інтерактивне навчання з груповими формами роботи, які компенсують всі недоліки фронтальної та індивідуальної роботи. Групова форма роботи передбачає навчання однією людиною групи учнів; усі учні групи працюють над одним завданням разом із наступним контролем результатів [5, с.3].

Інтерактивні технології навчання О. Пометун, Л. Пироженко поділили на чотири групи: парне навчання (робота учня з учителем чи однолітком один на один), фронтальне навчання, навчання у грі, навчання у дискусії.

До групового (кооперативного) навчання можна віднести: роботу в парах, ротаційні трійки, «Два-чотири-всі разом», «Карусель», роботу в малих групах, «Акваріум».

Під час роботи в парах можна виконувати такі вправи: обговорити завдання, короткий текст; взяти інтерв'ю, визначити ставлення партнера до

того чи іншого питання, твердження і т. д.; зробити критичний аналіз роботи один одного; сформулювати підсумок теми, що вивчається тощо.

До фронтальних технологій інтерактивного навчання відносять такі, що передбачають одночасну спільну роботу всього класу. Це – обговорення проблеми у загальному колі: «Мікрофон», незакінчені речення, «Мозковий штурм», «Навчаючи – вчусь», «Дерево рішень» та ін.

До технологій навчання у грі відносяться імітації, рольові ігри, драматизація. Учасники навчального процесу за ігровою моделлю перебувають в інших умовах, чим у традиційному навчанні. Учні надають максимальну свободу інтелектуальної діяльності, що обмежується лише конкретними правилами гри. Учні самі обирають свою роль у грі; висуваючи припущення про ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її вирішення, покладаючи на себе відповідальність за обране рішення. Учитель в ігровій моделі – інструктор (ознайомлення з правилами гри, консультації під час її проведення), суддя-рефері (коригування і поради стосовно розподілу ролей), тренер (підказки учням з метою прискорення проведення гри), головуючий, ведучий (організатор обговорення) [1, с.42]. Технології навчання у дискусії – важливий засіб пізнавальної діяльності учнів у процесі навчання, бо дискусія – широке публічне обговорення дискусійного питання [1, с.48].

Вона сприяє розвитку критичного мислення, дає змогу визначити власну позицію, формує навички відстоювання своєї думки, поглиблює знання з даної проблеми. Такі технології досить цікаві для сучасної школи. До них відносять: «Метод ПРЕС», «Обери позицію», «Зміни позицію», «Безперервна шкала думок», «Дискусія», «Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу», «Дебати» [1, с.50].

Висновки. Інтерактивні технології відіграють важливу роль у сучасній освіті. Їх перевага в тому, що учні засвоюють всі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, оцінка), в класах збільшується кількість учнів, які свідомо засвоюють навчальний матеріал. Учні займають активну позицію в засвоєнні знань, зростає їхній інтерес в отриманні знань. Значно підвищується особистісна роль учителя – він виступає як лідер, організатор. Але треба зазначити, що проектування і проведення уроку за інтерактивними технологіями потребують перш за все компетентності в цих технологіях учителя, його вміння переглянути і перебудувати свою роботу з учнями [3, с.7].

Сутність цих ознак і умов дає можливість говорити про принципову інноваційність педагогічної технології інтерактивного навчання в порівнянні з традиційними формами її організації. Тому широке її застосування у сучасній школі передбачає серйозну увагу до цього навчання з боку системи перепідготовки вчителів, так і працівників ВНЗ, оскільки тільки послідовна цілеспрямована робота з навчання вчителів справді допоможе їм опанувати цими сучасними підходами, які так важливі сьогодні, коли

йдеться про формування принципово нового типу особистості – людини інформаційного суспільства [4, с. 36].

Список використаних джерел

1. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. Авт.-уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А. П. Н., 2002. – 136с.
2. Кларин М. В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М.: Просвещение, 1989. – 351с.
3. Комар О. Інтерактивні технології – технології співпраці// Початкова школа. – 2004. – № 9. – С. 5-7.
4. Пометун О.І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А. С. К., 2004. – 192с.
5. Поспелкіна І. Інтерактивні технології навчання//Початкове навчання та виховання. – 2008. – № 22-24. – С.3-7.

Ю. Ю. Мельничук,
канд. пед. наук, викладач,
Херсонський державний університет

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

У статті розкрито навчальні можливості новітніх інформаційних технологій, надано рекомендації щодо їх застосування учителем початкових класів на уроках з російської мови, представлено схему шляхів використання інформаційно-комп'ютерних технологій учителем початкових класів на уроках з російської мови.

В статье раскрыты обучающие возможности инновационных информационных технологий, даны рекомендации по их использованию учителем начальных классов на уроках русского языка, представлена схема применения информационно-компьютерных технологий учителем начальных классов на уроках русского языка.

The article shows teaching potentialities of innovative technologies, it gives recommendations on their use by a primary school teacher at the Russian language lessons. The article represents the scheme of applying information and computer technologies by a primary school teacher at the Russian language lessons.

Постановка проблеми. Навчально-виховний процес у сучасній школі неможливо уявити без застосування інноваційних педагогічних технологій, хоча навколо самого терміну «педагогічна технологія» виникає чимало розбіжностей і різночитань.

Досить сказати, що в одній з капітальних праць, в якій розглядається проблема педагогічних технологій, – у книзі Г. К. Селевка «Сучасні освітні технології» – подано більше десяти визначень цього поняття [5, с.24-26]. Автор пропонує таке термінологічне визначення: «Педагогічна (освітня) технологія – це система функціонування всіх компонентів педагогічного